

Dr Bożena Sowa

Zakład Finansów

Uniwersytetu Rzeszowskiego

Formy wsparcia finansowego dla obszarów wiejskich i mieszkańców wsi na przykładzie wybranych gmin Podkarpacia

WPROWADZENIE

Rolnictwo polskie cechuje duży nadmiar związanego z nim zasobu pracy przy bardzo niskiej jego wydajności. Zjawisko ukrytego bezrobocia w rolnictwie polega na niepełnym wykorzystaniu czasu pracy i to nie tylko w gospodarstwach rolnych.

Rozwój na wsi wielu funkcji gospodarczych przy niedostatku środków finansowych jej mieszkańców wymaga odpowiedniej pomocy finansowej. Popieranie za pomocą środków polityki gospodarczej tego rodzaju działań indywidualnych i społecznych wydaje się obecnie sprawą pilniejszą niż popieranie inwestowania w samym rolnictwie.

Poparcie za pomocą środków publicznych działalności tworzenia miejsc pracy dla ludności wsi stwarza perspektywę rozwoju, którego nie zapewniają zasiłki dla bezrobotnych.

Jednym z warunków rozwoju przedsiębiorczości na wsi jest budowa oraz unowocześnianie infrastruktury telekomunikacyjnej, w tym gazyfikacji oraz kanalizacji obszarów wiejskich. Ponadto do zwiększenia atrakcyjności tychże obszarów przyczynia się rozbudowa infrastruktury obiektów edukacyjnych, sportowych oraz kulturalnych. Inwestycje te dają możliwość miejscowej ludności dostosowania się do wymogów przyszłości.

GMINA ORŁY

Słabo rozwinięta infrastruktura techniczna na obszarach wiejskich stanowi jedną z głównych barier ich rozwoju. Niski poziom infrastruktury nie tylko obniża standard życia i gospodarowania, ale także decyduje o słabej atrakcyjności obszarów wiejskich dla inwestorów. Bariery kapitałowe oraz ograniczone możliwości finansowe lokalnych samorządów nie sprzyjają rozwojowi infrastruktury.

Dlatego też gmina Orły nie podejmuje zbyt wielu decyzji w zakresie nowych projektów inwestycyjnych, gdyż wszelkie działania w tym zakresie muszą być poprzedzone dokładną analizą budżetu gminy.

Jedną z inwestycji podjętych przez samorząd gminy Orły w ostatnim okresie była budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Niziny. Cel projektu jest zgodny z celami komponentu C Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich, gdyż zapewnia rozwój inwestycji sektora prywatnego, tworzenie pozarolniczych miejsc pracy oraz poprawę warunków środowiskowych i zdrowotnych. Ponadto projekt jest umiejscowiony w strategii rozwoju gminy Orły, gdyż pozwoli „... osiągnąć stan pełnej utylizacji ścieków i odpadów komunalnych (...), stworzyć warunki i uzyskać teren rozwoju sfery drobnych i średnich zakładów usługowych i wytwórczych, w tym usług turystycznych przy trasach komunikacyjnych przebiegających przez gminę”¹.

Obszar objęty projektem leży bezpośrednio nad rzeką San i w sferze ochrony ujęcia wody dla miasta Jarosławia. Na terenie objętym projektem prowadzą działalność 32 podmioty gospodarcze z perspektywą stworzenia dalszych nowych miejsc pracy oraz gospodarstw rolnych².

Inwestycję podzielono na II etapy. W I etapie planowano wybudowanie oczyszczalni ścieków w Nizinach oraz wykonanie 30% sieci kanalizacyjnej w tejże miejscowości celem osiągnięcia efektu ekologicznego oczyszczalni ścieków, co zostało wykonane zgodnie z założonymi terminami. W II etapie planowane jest wykonanie pozostałej części sieci kanalizacyjnej w Nizinach oraz kanalizacji wsi Walawa.

Ponieważ cała inwestycja wiąże się z bardzo dużymi nakładami finansowymi, gmina starała się o pomoc na sfinansowanie jej części, czyli dotacje i kredyty inwestycyjne. Aby otrzymać niezbędną pomoc złożono następujące wnioski:

- Wniosek o udzielenie dotacji ze środków Programu PHARE PL 9909.01 z dnia 05.06.2000 r.,
- Wniosek o przydział dotacji na pokrycie części kosztów budowy kanalizacji do Banku Spółdzielczego w Żurawicy,
- Wniosek o dofinansowanie budowy kanalizacji ze środków PAOW z dnia 18.01.2001 r.,
- Wniosek o udzielenie dotacji z zakresu ochrony środowiska do Polsko-Szwajcarskiej Komisji Środków Złotowych z dnia 09.04.2001 r.,
- Wniosek o pomoc finansową – Działanie 3: Rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych – ze środków SAPARD z dnia 25.07.2002 r.

¹ Opracowanie własne na podstawie materiałów wewnętrznych Urzędu Gminy Orły.

² Tamże.

Cała inwestycja początkowo była oszacowana na 5 583 133 zł. Po przeprowadzeniu przetargów na wykonanie robót oraz po zakończeniu budowy całej inwestycji (I i II etap) wartość końcowa będzie niższa i oszacowana jest na 4 874 944,50 zł. Koszt jednostkowy na jednego mieszkańca wynosi 6009,83 zł³.

Tabela 1

Źródła finansowania projektu – I etap

	2000		2001		Szacowanie				Razem	
					2002		2003			
	PLN	%	PLN	%	PLN	%	PLN	%	PLN	%
1. Środki własne wnioskodawcy:	0	0	1 738 248	81	937 000	70	0	0	2 675 248	77
Budżet gminy	0	0	388 248	18	400 000	30	0	0	788 248	23
Udział mieszkańców*	0	0	100 000	5	87 000	7	0	0	187 000	5
Darowizny i dotacje ze źródeł pozabudżetowych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kredyty i pożyczki	0	0	1 250 000	58	450 000	34	0	0	1 700 000	49
2. Dotacje z budżetu państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3. Wnioskowana dotacja z PAOW	0	0	400 000	19	400 000	30	0	0	800.000	23
RAZEM 1+2+3	0	0	2 138 248	100	1 337 000	100	0	0	3 475 248	100

* zależy od decyzji władz samorządowych

Źródło: Wniosek PAOW o dofinansowanie budowy kanalizacji.

Tabela 2

Źródła finansowania projektu – II etap

	PLN	%
WFOŚiGW	700 000,00	50,01
Środki własne	41 133,67	2,93
Inne – SAPARD	658 652,83	47,06
RAZEM	1 399 696,50	100

Źródło: Opracowane własne na podstawie materiałów Urzędu Gminy w Orłach.

³ Tamże.

W związku z tym, że środki finansowe z funduszu SAPARD są zwrotne dopiero po zakończeniu inwestycji, Rada Gminy stara się o wszelkie możliwe środki na sfinansowanie bieżących robót.

Realizacja projektu przyczyni się do stworzenia nowych miejsc pracy w sposób bezpośredni i pośredni⁴:

- Bezpośrednie miejsca pracy zostaną stworzone w wyniku oddania do eksploatacji ścieków o przepustowości 225 m³/d oraz sieci kanalizacyjnej. Eksploatacja oczyszczalni ścieków typu Hydrovit SI nie wymaga stałej obsługi. Przewiduje się zatrudnienie dwóch pracowników w pełnym wymiarze pracy na etacie operator oczyszczalni ścieków. Pracownicy będą posiadać kwalifikacje i przeszkolenie w zakresie obsługi urządzeń specjalistycznych związanych z oczyszczalnią ścieków.
- Pośrednie miejsca pracy będą tworzone poprzez napływ kapitału inwestycyjnego w wyniku realizacji inwestycji, zgodnie z przyjętą strategią gminy Orły.

Największy napływ kapitału spodziewany jest w dziedzinie przetwórstwa rolnego i infrastruktury przygranicznej z uwagi na istniejące rynki zbytu, jakimi są leżące w pobliżu gminy i miejscowości Niziny, miasto powiatowe – Przemyśl (12 km) i Jarosław (17 km). Miejscowość Niziny leży ponadto blisko przejść granicznych w Medyce i Korczowej. Posiada dobrą komunikację samochodową – 3 km do drogi wojewódzkiej i 5 km do planowanej autostrady A-4⁵. Przez miejscowość przebiega również międzynarodowa sieć kolejowa (w pobliżu sieci zlokalizowany jest port przeładunkowy w Żurawicy). Największym podmiotem gospodarczym działającym na terenie objętym projektem jest Spółdzielnia Wytwórcza w Nizinach zatrudniająca 20 osób i posiadająca odpowiednią bazę lokalowo-sprzętową do rozwoju produkcji drobiowej i trzody chlewnej; 2500 m² powierzchni kurników oraz 2000 m² powierzchni chlewnej pozwalają na osiągnięcie rocznej produkcji 120 000 szt. brojlerów i 2000 szt. tuczników. Zasadniczą przeszkodą w rozwoju tej produkcji jest brak możliwości zbytu produktów nieprzetworzonych⁶.

W związku z powyższym budowa oczyszczalni ścieków przyczyni się do stworzenia przetwórnictwa mięsa, która uaktywni ponadto okolicznych rolników indywidualnych. Efektem końcowym tych działań winien być wzrost zatrudnienia w spółdzielni bezpośrednio o ok. 20 nowych stanowisk pracy, a pośrednio także u kooperujących rolników indywidualnych o ok. 10. Powyższe prognozowane stworzenie nowych miejsc pracy przyczyni się do zmniejszenia bezrobocia na terenie gminy o 4,8%⁷.

⁴ Opracowanie własne na podstawie załącznika do wniosku z PAOW.

⁵ Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Orłach.

⁶ Opracowanie własne na podstawie załącznika do wniosku z PAOW.

⁷ Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Orłach.

GMINA TYRAWA WOŁOSKA

Gmina Tyrawa Wołoska złożyła wniosek do Fundacji FAPA (Fundacja Pomocy dla Rolników) o dofinansowanie inwestycji w zakresie infrastruktury wiejskiej pn. „Gazyfikacja wsi Siemuszowa, Hołuczków” w ramach programu PHARE RAPID. Program RAPID był skierowany do byłego województwa krośnieńskiego na rozwój infrastruktury wiejskiej na zadanie „Gazyfikacja wsi Siemuszowa, Hołuczków”. Instytucją odpowiedzialną za realizację projektu był Zarząd Gminy Tyrawa Wołoska. Wniosek został zaopiniowany pozytywnie.

Wartość inwestycji według kosztorysu inwestycyjnego wynosiła 350 tys. Rada Fundacji przyznała dotację w wysokości 35% wartości inwestycji netto. Przeprowadzono procedury przetargowe, ogłoszone w prasie angielskojęzycznej i lokalnej oraz w biuletynie zamówień publicznych⁸.

Realizacja zadania rozpoczęła się w listopadzie 1997 r., a zakończyła się we wrześniu 1998 r. Efektem rzeczowym inwestycji jest podłączenie 80 budynków do sieci gazowej⁹.

Tabela 3

Wartość wskaźników w poszczególnych latach

Czas oceny/Data	Wartość wskaźnika	
	Wskaźnik 1	Wskaźnik 2
Czas przygotowania aplikacji – wrzesień 1996	0	—
Data przygotowania raportu końcowego – marzec 1999	38	—
Rok po zakończeniu projektu – 30.08.1999	69	—
Dwa lata po zakończeniu projektu – 30.08.2000	78	—
Trzy lata po zakończeniu projektu – 30.08.2001	80	—
Cztery lata po zakończeniu projektu – 30.08.2002	—	—
Pięć lat po zakończeniu projektu – 30.08.2003	—	—

Wskaźnik 1 – ilość gospodarstw podłączonych do sieci gazowej

Wskaźnik 2 – nie istnieje

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Tyrawie Wołoskiej.

W dniu 12.09.2002 r. gmina złożyła wniosek do programu SAPARD, którego celem jest budowa drogi gminnej Tyrawa Wołoska – Sadziska, nr rejestracyjny OR09-734-090006/02. Wartość inwestycji wynosić będzie 295 200 zł, zaś wnioskowana wielkość pomocy finansowej stanowi 220 000 zł¹⁰.

⁸ Umowy i kontrakty pomiędzy gminą a wykonawcami oraz sprawozdanie i raporty z obrad Komisji Wykonawczych.

⁹ Tamże.

¹⁰ Tamże.

Realizowana inwestycja ma poprawić komunikację na terenie przeznaczonym pod budownictwo mieszkaniowe i usługi. Stanowiąc będzie także bodziec do rozwoju turystyki, a zwłaszcza agroturystyki. Droga zostanie wykonana z nawierzchni mineralno-bitumicznej na długości 656 m, szerokości jezdni 3,2 m, szerokości korony pasa drogowego – 6,0 m¹¹. Obecnie droga posiada nawierzchnię żwirową i nierozwiązany pozostaje problem odprowadzania wód deszczowych, co stanowi poważne utrudnienie przejazdu przy dużych opadach. Przy ulewnych deszczach następuje erodowanie nawierzchni do głębokości nawet 0,5 m, a przyjęte rozwiązanie obniży koszt wielokrotnego w ciągu roku remontu – uzupełnienia nawierzchni po opadach deszczowych.

Przewidywane efekty, jakie zostaną uzyskane w wyniku realizacji inwestycji mają charakter:

a) społeczny¹²:

	Jednostka	Wielkość
– liczba użytkowników wykonanego odcinka drogi	liczba mieszkańców	152
– liczba użytkowników całego ciągu drogowego	liczba mieszkańców	380
– całkowite nakłady inwestycyjne	zł	302 200,00

b) ekonomiczny (wpływ inwestycji na rozwój gospodarczy, tworzenie miejsc pracy oraz uatrakcyjnienie obszaru objętego inwestycją).

Przeznaczona do modernizacji droga obejmuje teren o zapisie w planie zagospodarowania przestrzennego gminy Tyrawa Wołoska „Teren zabudowania zagrodowego i jednorodzinnego z dopuszczeniem usług nie uciążliwych dla środowiska”. Jest to teren atrakcyjny, przeznaczony pod budownictwo mieszkaniowe, uzbrojony w sieć energetyczną, gazową i telekomunikacyjną.

Przeznaczona do modernizacji droga gminna nr 19 380 11 jest podłączona poprzez asfaltową drogę gminną nr 19 380 07 z drogą krajową nr 28 Wadowice–Przemyśl. Tworzy integralną sieć jako droga gminna, publiczna dojazdowa do drogi krajowej¹³. Poprawa infrastruktury drogowej jest podstawowym działaniem zapisanym w strategii rozwoju gminy Tyrawa Wołoska. Teren całej gminy położony jest w Parku Krajobrazowym Gór Słonnych.

Brak przemysłu oraz atrakcyjność terenu ukierunkowuje rozwój gminy na turystykę, rekreację oraz agroturystykę jako źródło dodatkowych dochodów dla rolników. Na przeszkodzie dla takiego rozwoju gminy stoi niski standard

¹¹ Tamże.

¹² Dane Urzędu Gminy Tyrawa Wołoska.

¹³ Tamże.

dróg gminnych uniemożliwiających dojazd do atrakcyjnych terenów. Poprawa standardu dróg będzie bodźcem rozwoju turystyki oraz agroturystyki. Ułatwi też prace rolników poprzez łatwiejszy dojazd do pól oraz transport płodów rolnych.

Podstawową przeszkodą w pozyskiwaniu środków pieniężnych z programów strukturalnych i unijnych jest brak kapitału własnego gminy na realizację jakiegokolwiek przedsięwzięcia. Duże dopłaty do subwencji oświatowej sięgającej do 40–50% ograniczają możliwości inwestycyjne gminy. Budżet gminy przewidziany na rok 2003 wynosi 3 536 361,00 zł w tym wydatki na „Oświatę i Wychowanie” stanowią 1 485 400,00 zł¹⁴.

Jak widać, wydatki związane z oświatą i wychowaniem pochłaniają prawie 50% budżetu, a są też inne wydatki związane z utrzymaniem działalności urzędu gminy.

Podjmując się kolejnych inwestycji gmina musi posiadać min. 25% udziału własnego, co w przypadku analizowanej gminy stanowi około 1,875 mln zł. Ta kwota przekracza jednak pozostające wolne środki finansowe po opłaceniu kosztów związanych z funkcjonowaniem infrastruktury socjalnej oraz samego urzędu.

GMINA ŚWILCZA

Gmina Świlcza jest jedną ze 160 gmin województwa podkarpackiego, położona w jego centralnej części. Należy do największych gmin powiatu rzeszowskiego, obejmując swym zasięgiem powierzchnię 12 849,52 ha. Administracyjnie gmina jest podzielona na 10 sołectw i liczy 18 136 mieszkańców¹⁵.

W strukturze dochodów budżetu analizowanej gminy dochody własne w latach 1998–2002 stanowiły średnio 35%, a więc można przyjąć, iż utrzymują się one na stałym poziomie. Na przestrzeni badanego okresu obserwuje się niewielki spadek udziału dochodów własnych w budżecie gminy z 37,47% w 1998 r. do 34,94% w 2002 r., ale jest to tylko udział procentowy. Kwotowo dochody własne wykazują tendencję wzrostową¹⁶.

W 1998 r. gmina otrzymała dotacje celowe w kwocie 1 245 431 zł, co stanowiło 8,88% dochodów budżetowych. W kolejnym z badanych lat dotacje stanowiły już 12,07% dochodu i wynosiły 2 176 689 zł. W 2000 r. wartość otrzymanych dotacji zwiększyła się do 3 243 733 zł, wówczas udział dotacji

¹⁴ Uchwała nr V/27/2003 z dnia 14 marca 2003 r. Rady Gminy w Tyrawie Wołoskiej.

¹⁵ *Informacje z działalności UG Świlcza w okresie od 1998 do 2002*, UG Świlcza, 2003, s. 1.

¹⁶ Sprawozdania z wykonania budżetu Gminy Świlcza za lata 1998–2002.

w całości dochodów gminy wynosił aż 17,22% i był to najwyższy procent w badanym okresie. W następnych latach, tj. w roku 2001 i w roku 2002, otrzymała niższe dotacje, ich udział w strukturze dochodów zmalał z 17,22% w 2000 r. do 8,6% w 2002 r.

Tabela 4

Wybrane dotacje otrzymane przez gminę Świlcza w latach 1998–2002

Cel dotacji	Rok	Kwota
Budowa kanalizacji w miejscowościach: Bratkowice, Dąbrowa, Trzciana, Woliczka, Rudna Wielka, Przybyszówka w tym: – z Unii Europejskiej – z ARiMR Warszawa	1999	789 534 500 000 289 534
Realizacja powyższej inwestycji w tym: – z ARiMR – z Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich – z EkoFunduszu na ochronę torfowisk i terenów wodno-błotnych wzdłuż rzeki Mrowla – z NFOŚiGW na ochronę torfowisk i terenów wodno-błotnych wzdłuż rzeki Mrowla	2001	827 629 300 000 71 544 400 000 56 085
Realizacja inwestycji – z NFOŚiGW na ochronę torfowisk i terenów wodno-błotnych wzdłuż rzeki Mrowla – z EkoFunduszu na ochronę torfowisk i terenów wodno-błotnych wzdłuż rzeki Mrowla	2002	466 183 149 464 316 719
Budowa oczyszczalni ścieków w tym: – ARiMR Warszawa – Fundacja Polsko-Niemiecka	1999	325 000 200 000 125 000
Oświata w tym: – z NFOŚiGW na modernizację kotłowni w Szkole Podstawowej w Mrowli – z Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego	2000	707 683 17 730 689 953

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Świlcza za lata 1998–2002.

W strukturze dochodów budżetu z gminy Świlcza na przestrzeni badanych lat obserwuje się spadek udziału dochodów własnych. Wzrasta natomiast udział subwencji i dotacji celowych. W latach 1998–2002 gmina pozyskała znaczne środki na dofinansowanie zadań gminnych ze środków pozarządowych. Były to środki z Unii Europejskiej, z ARiMR w Warszawie, Fundacji Polsko-Niemieckiej, z Fundacji „Fundusz Współpracy” na budowę wodociągów, kanalizacji, oczyszczalni ścieków i gazyfikację gminy.

W zakresie ochrony środowiska jedną z najważniejszych inwestycji jest modernizacja i rozbudowa istniejącej gminnej oczyszczalni ścieków sanitarnych (bytowo-gospodarczych) oraz przemysłowych (rzeźnia, masarnia, przetwórstwo ryb, owoców i warzyw) z następujących wsi: Świlczy, Bratkowic, Mrowli, Woliczki, Trzciany, Błędowej Zgłobieńskiej, Dąbrowy¹⁷.

Tabela 5

Koszt wykonanych prac w zakresie ochrony środowiska w 2001 roku
(inwestycje wybrane)

Nazwa	Kwota
Oczyszczalnia ścieków	1 000 000
w tym (m.in.):	
– dotacja z NFOŚiGW	400 000
Ochrona gleby i wód podziemnych	
w tym (m.in.):	507 708
– dotacja z NFOŚiGW	70 808
– dotacja z EkoFunduszu	400 000

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Świlcza za 2001 r.

W 2001 r. w gospodarkę komunalną i ochronę środowiska zainwestowano łącznie 3 517 079 zł.

We wszystkich sołectwach przeprowadzono konserwację oświetlenia przy drodze krajowej i drogach powiatowych. Na powyższe przedsięwzięcia gmina otrzymała dotację z budżetu państwa, natomiast oświetlenie i konserwacja oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych jest opłacana z budżetu gminy.

Tabela 6

Źródła finansowania prac w zakresie ochrony środowiska w 2002 r.

Nazwa	Kwota
– Pieniężne darowizny na budowę kanalizacji	616 000
– Dotacja z NFOŚiGW w Warszawie	149 464
– Dotacja z EkoFunduszu	316 719
– Dotacja celowa z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie ustawami	140 000

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane finansowe UG Świlcza.

¹⁷ Raport oddziaływania na środowisko zmodernizowanej i rozbudowanej oczyszczalni ścieków Świlcza–Kamyszyn, UG Świlcza, 2001, s. 11.

W 2002 r. inwestycje gospodarki komunalnej i ochrony środowiska wyniosły 1 222 183 zł. Dotacja z NFOŚiGW została przeznaczona na ochronę torfowisk i terenów wodno-błotnych wzdłuż rzeki Mrowla. Fundusze – podobnie jak w 2001 r. – zostały przeznaczone w znacznej części na modernizację infrastruktury.

PODSUMOWANIE

Proces dostosowań do założeń i strategii wyglądu polskiej wsi będzie procesem wieloletnim. Oprócz kłopotów finansowych samych mieszkańców, jak również samorządów terytorialnych, szczególnie trudne są zmiany w pojmowaniu przez społeczeństwo zasad demokracji i gospodarki rynkowej, rzutujące na stosunek do roli państwa i do prywatyzacji mienia państwowego.

Wieś polska stoi przed problemem obciążenia społeczeństwa i gospodarki nadmiernym udziałem pracujących w rolnictwie, przy parokrotnie niższej wydajności pracy od uzyskiwanej poza nim, z równoczesnymi silnymi ograniczeniami możliwości zmiany tej sytuacji.

Stoimy przed problemem ochrony przed zapóźnieniami w rozwoju społeczności wiejskiej, a zatem przyspieszenia zmian w strukturze jej działalności. Oznaczać to musi zgodę Polaków na celowe poparcie tej inicjatywy za pomocą środków publicznych. Działania te nie mogą jednak podważać zasad gospodarki rynkowej pobudzających przedsiębiorczość i poczucie odpowiedzialności z poszanowaniem zasad moralnych.

LITERATURA

Dane Urzędu Gminy w Tyrawie Wołoskiej.

Informacje z działalności UG Świlcza w okresie od 1998 do 2002, UG Świlcza, 2003.

Materiały wewnętrzne Urzędu Gminy Orły.

Raport oddziaływania na środowisko zmodernizowanej i rozbudowanej oczyszczalni ścieków Świlcza–Kamyszyn, UG Świlcza, 2001.

Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Świlcza za lata 1998–2002.

Uchwała nr V/27/2003 z dnia 14 marca 2003 r. Rady Gminy w Tyrawie Wołoskiej.

Wniosek PAOW o dofinansowanie budowy kanalizacji.

Ways of Providing Financial Support to Rural Areas and their Residents on the Basis of the Chosen Communes of the Podkarpacie Region

Summary

The development of rural areas requires financial backing and is of highest priority in a country's economic policy. The support with public sources makes it possible for the mentioned areas to develop and their people to improve their living conditions. Particular attention should be paid to technical, educational and cultural infrastructure.